

ความรู้และทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ Knowledge and Attitude towards Breastfeeding Encouragement of Nursing Students

สุภางค์พิมพ์ รัตตสัมพันธ์

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Corresponding author, E-mail: suphangphim.r@gmail.com, โทร. 02-9972222-30 ต่อ 1488

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต ชั้นปีที่ 4 จำนวน 110 คน ที่เรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2557 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดความรู้และแบบสอบถามทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ = 0.80, และ 0.83 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาพยาบาลมีคะแนนความรู้ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ระดับดี ($\bar{x} = 45.78$ SD = 3.57) คะแนนทัศนคติในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.59$ SD = 0.43) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือนักศึกษาพยาบาลควรได้รับความรู้และสร้างเสริมทัศนคติเชิงบวกในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของนักศึกษาพยาบาลในการจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ในหลักสูตรที่เรียนอย่างเพียงพอ

คำสำคัญ: ทัศนคติ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ความรู้ นักศึกษาพยาบาล

Abstract

This descriptive research aimed to investigate nursing students' knowledge and attitude towards breastfeeding promotion and the relationship between knowledge and attitude of nursing students in the promotion of breastfeeding. The subjects were 110 Rangsit University undergraduate nursing students enrolling the first semester of academic year 2014. Data were collected using two questionnaires eliciting personal information, knowledge and attitudes towards breastfeeding promotion (internal consistency reliability = 0.80, and 0.83, respectively). Descriptive statistics and Pearson's product moment correlation coefficient were used for data analysis.

The findings revealed that the nursing students' knowledge on breastfeeding was at a high level ($\bar{x} = 45.78$ SD = 3.57) and attitude towards breastfeeding was at a moderate level ($\bar{x} = 3.59$ SD = 0.43). There was no significant relationship between knowledge and attitude of nursing students in the promotion

of breastfeeding. Based on the findings, nursing students should be educated and cultivated with positive attitudes towards breastfeeding throughout the nursing program.

Keywords: Attitude, Breastfeeding, Knowledge, Nursing Students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นมแม่เป็นอาหารที่ดีที่สุดและเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของทารก ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและพัฒนาการทางสังคมของทารก ช่วยลดอัตราการตายและอัตราการเจ็บป่วยของทารก (American Academy of Pediatrics, 2005) การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีประโยชน์ทั้งต่อทารก มารดา ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ (American College of Obstetricians and Gynecologist, 2007) องค์การอนามัยโลกและองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ จึงแนะนำให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว (Exclusive breastfeeding) เป็นเวลา 6 เดือน และหลังจากนั้นให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ควบคู่กับอาหารตามวัยจนอายุครบ 2 ปีหรือนานกว่านั้น (World Health Organization, 2009) ประเทศไทยได้ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดนโยบายไว้ชัดเจน มีแนวปฏิบัติในการดำเนินโครงการโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่-ลูกใช้บันได 10 ขั้นสู่ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยกำหนดเป้าหมายให้มีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อย 6 เดือน ให้ได้ร้อยละ 30 เมื่อสิ้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) จากสถิติกระทรวงสาธารณสุขในปี พ.ศ. 2549, 2551 และ ปี พ.ศ. 2552 พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ร้อยละ 5.4, 24.4, 29.6 ตามลำดับ (กรรณิการ์ วิจิตรสุคนธ์และคณะ, 2554) และจากการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทยโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติหรือยูนิเซฟ ในปี 2555 พบว่าเด็กอายุต่ำกว่า 6 เดือนที่ได้รับนมแม่อย่างเดียว ร้อยละ 12.3 (National Statistic Office, 2013) แต่กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้วางเป้าหมายให้เด็กทารกร้อยละ 50 ได้รับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จนอายุ 6 เดือน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้ประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสุขภาพของมารดาและทารก ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมจากสามี ญาติ และบุคลากรในทีมสุขภาพ (Scott et al., 2006). โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยาบาลซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับมารดาและทารกตั้งแต่ในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด ระยะหลังคลอด หน่วยทารกแรกเกิดและหอผู้ป่วยเด็กรวมทั้งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทั้งในโรงพยาบาลและในชุมชน (Spatz, 2010; Watkins & Dodgson, 2010) ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ได้ระบุการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นหนึ่งในสมรรถนะหลักที่จำเป็นของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ขั้นหนึ่ง จะต้องสามารถให้ความรู้ ให้คำปรึกษาและให้การช่วยเหลือมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ (คณะอนุกรรมการจริยธรรม สภากาพยาบาล, 2551) แต่พยาบาลส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เนื่องจากได้รับความรู้ไม่เพียงพอจากหลักสูตรพยาบาลที่ได้เรียนมา (Bozzette & Posner, 2013 ;Hellings & Howe, 2000; McLaughlin et al., 2011; Spear, 2006) และจากการประเมินนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับความรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่พบว่ามีความรู้ไม่เพียงพอจากหลักสูตรที่เรียน ทำให้ขาดทักษะเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยที่หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตส่วนใหญ่มีเนื้อหาในเรื่องการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่น้อย (Dodgson & Tarrant, 2007) ดังนั้น WHO (2009) ได้เสนอแนะให้บุคลากรที่ดูแลมารดาควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 20 ชั่วโมง และการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยเพิ่มความรู้อและความมั่นใจให้พยาบาลและสามารถช่วยเหลือสนับสนุนให้มารดาสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้

(Watkins & Dodgson, 2010) จากการศึกษาของ Ahmed & ElGuindy (2011) พบว่า ความรู้ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Spear (2006) ที่พบว่าความรู้และทัศนคติของพยาบาลเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์กันทางบวก นักศึกษาพยาบาลที่มีความรู้และทัศนคติที่ดีจะมีความมั่นใจในการสนับสนุน ช่วยเหลือมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Bernaix et al., 2010)

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ในฐานะที่เป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตพยาบาลในการช่วยเหลือดูแลบุคคล ครอบครัวและสังคมให้มีสุขภาพที่ดี และมีการพัฒนาระเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะพัฒนาให้นักศึกษาพยาบาลได้มีพื้นฐานความรู้อย่างเพียงพอในอันที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่เป็นจริงได้พร้อมทั้งมีทัศนคติที่ดีในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระดับความรู้ และทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาระเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลมารดาและทารกทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติหรือรายวิชาที่เกี่ยวข้อง และทำให้นักศึกษาพยาบาลได้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและมีทัศนคติที่ดีในการสนับสนุน และส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้แม้บางคนจะไม่ได้ปฏิบัติงานโดยตรงในการดูแลมารดาและเด็กแต่ยังมีความรู้พื้นฐานที่สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมได้รวมทั้งทำให้บรรลุตามนโยบายของประเทศและขององค์การอนามัยโลกคือมารดาสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยาวเป็นเวลา 6 เดือนและเลี้ยงต่อไปร่วมกับอาหารตามวัยจนอายุ 2 ปีหรือนานกว่านั้น เพื่อประโยชน์ต่อการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของลูกและความรักความอบอุ่นระหว่างแม่และลูกต่อไป

วัตถุประสงค์ของวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงพรรณนาระครั้งนี้เพื่อศึกษาความรู้และทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กลุ่มตัวอย่างเลือกจากประชากรเข้าถึงแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เป็นนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต ชั้นปีที่ 4 จำนวน 110 คนที่เรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ซึ่งผ่านในรายวิชาปฏิบัติการการผดุงครรภ์ และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ชุดคือ 1) แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบวัดความรู้ของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน 54 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ใช่และไม่ใช่ คะแนนรวมของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0 ถึง 54 คะแนน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือคะแนนมากกว่าร้อยละ 80 หรือคะแนนมากกว่า 43.2 หมายถึง มีความรู้ดี คะแนนร้อยละ 60-80 หรือคะแนน 32.4-43.1 หมายถึง มีความรู้ปานกลาง คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 หรือคะแนนต่ำกว่า 32.4 หมายถึง มีความรู้น้อย และ 3) แบบสอบถามทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน 26 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 อันดับ ตั้งแต่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึงไม่เห็นด้วย คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 1 ถึง 5 คะแนน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือคะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00 หมายถึง มีทัศนคติเชิงบวกในระดับดี คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.67 หมายถึง มีทัศนคติเชิงบวกในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง มีทัศนคติเชิงบวกในระดับน้อย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน และใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) มากกว่า 0.8 (Davis, 1992) แบบวัดความรู้ของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแบบสอบถามทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.86 และ 0.82 ตามลำดับ และตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ไปคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.80 และ 0.83 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยอธิบายและชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง ให้โอกาสซักถามจนเป็นที่เข้าใจตรงกัน พร้อมทั้งชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิการตอบรับหรือปฏิเสธได้ โดยไม่มีผลใดๆ ต่อผลการเรียนของนักศึกษาที่จะได้รับ รวมทั้งข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะถือเป็นความลับ และผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อหัวหน้าชั้นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาหลังจากแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจึงให้นักศึกษาตอบแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดความรู้ของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแบบสอบถามทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยใช้เวลาประมาณ 40 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 110 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 91.8) อายุมากกว่า 21 ปี (ร้อยละ 58.2) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 94.5) เกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.00 (ร้อยละ 40.9) ได้รับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (ร้อยละ 96.4) ได้รับความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากรายวิชาเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ การพยาบาลมารดาและทารก ปฏิบัติการพยาบาลมารดาและทารก การพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น การผดุงครรภ์ และปฏิบัติการการผดุงครรภ์ กลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้จากหลักสูตรที่เรียนเพียงพอในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ คิดเป็นร้อยละ 96.4 และที่เหลือไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 3.6 ส่วนใหญ่มีความมั่นใจในการให้คำแนะนำแก่มารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ คิดเป็นร้อยละ 64.5 ส่วนใหญ่ได้รับประสบการณ์ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากหลักสูตรที่เรียนคิดเป็นร้อยละ 89.1 การให้คำแนะนำในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ส่วนใหญ่คิดว่าควรเริ่มในระยะตั้งครรภ์คิดเป็นร้อยละ 64.5 จากการศึกษายังพบว่าส่วนใหญ่คิดว่าควรจัดประสบการณ์เพิ่มในหลักสูตรที่เรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่คิดเป็นร้อยละ 67.3 และได้รับความรู้ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากการจัดประสบการณ์ในการให้ความรู้ด้วยวิธีที่ดีที่สุดจากสื่อการเรียนการสอนได้แก่ การสาธิตด้วยหุ่น วิดีทัศน์ การบรรยายและ e-learning ตามลำดับ

ความรู้ของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จากการศึกษาพบว่าคะแนนความรู้เต็ม 54 คะแนน คะแนนสูงสุด 52 คะแนนต่ำสุด 29 คะแนนเฉลี่ย 45.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.57 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 76.36 ความรู้ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 22.73 และความรู้ในระดับน้อยจำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 0.91 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความรู้ของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

(n=110)		
ระดับความรู้ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ดี (คะแนนมากกว่าร้อยละ 80)	84	76.36
ความรู้ปานกลาง (คะแนนร้อยละ 60-80)	25	22.73
ความรู้น้อย (คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60)	1	0.91
รวม	110	100.00

เมื่อพิจารณาในรายด้านเกี่ยวกับความรู้ของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จากการศึกษาพบว่าความรู้ของกลุ่มตัวอย่างเรียงตามลำดับคะแนนมากไปน้อยดังนี้คือการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กลไกการสร้างและการหลั่งน้ำนมประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อทารกการปฏิบัติตัวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อมารดาและปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ตามลำดับดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนความรู้ของนักศึกษาพยาบาลในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในรายด้าน

(n=110)			
คะแนนความรู้ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่รายด้าน	ร้อยละ	SD	แปลความหมาย
การสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	97.47	0.88	ดี
กลไกการสร้างและการหลั่งน้ำนม	87.91	15.34	ดี
ประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อทารก	86.06	13.57	ดี
การปฏิบัติตัวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	83.08	15.43	ดี
ประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อมารดา	81.82	0.54	ดี
ปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	78.18	24.46	ปานกลาง

ทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนทัศนคติในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงสุด 5.00 คะแนนต่ำสุด 2.69 คะแนนเฉลี่ย 3.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.67) คิดเป็นร้อยละ 72.73 และทัศนคติเชิงบวกอยู่ในระดับดี (คะแนนเฉลี่ย 3.68 - 5.00) คิดเป็นร้อยละ 27.27 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

(n=110)		
ระดับทัศนคติในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	จำนวน	ร้อยละ
ทัศนคติเชิงบวกระดับดี(คะแนนเฉลี่ย 3.68 - 5.00)	30	27.27
ทัศนคติเชิงบวกระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.67)	80	72.23
ทัศนคติเชิงบวกระดับน้อย (คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33)	0	0.00
รวม	110	100.00

เมื่อพิจารณาในรายด้านเกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในรายด้านเรียงจากมากไปน้อยดังนี้คือ ประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อเศรษฐกิจและสังคมการสร้าง ความมั่นใจแก่มารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อมารดาและทารกและปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คะแนนทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่รายด้าน

(n=110)			
คะแนนทัศนคติในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่รายด้าน	\bar{x}	SD	แปลความหมาย
ประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อเศรษฐกิจและสังคม	4.91	0.29	ดี
การสร้าง ความมั่นใจแก่มารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	4.48	0.94	ดี
ประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อมารดาและทารก	3.72	1.15	ดี
ปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	2.01	0.26	น้อย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน ($r = .062, p = .521$) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

(n=110)		
ตัวแปร	ความรู้	ทัศนคติ
ความรู้	-	
ทัศนคติ	0.062	-

$p < 0.01$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความรู้และทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความรู้ของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่พบว่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี แสดงว่าในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลมารดาและทารกและการผดุงครรภ์ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้จัด

ประสบการณ์ให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ตามที่สภาการพยาบาลได้กำหนดให้บัณฑิตที่จบการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์จะต้องมีสมรรถนะที่จะต้องให้คำแนะนำปรึกษาและสนับสนุนส่งเสริมให้หญิงตั้งครรภ์และมารดาหลังคลอดสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ ซึ่งเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีการจัดการเรียนการสอนในภาคทฤษฎีในรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่นและการพยาบาลมารดาและทารก ส่วนในการฝึกปฏิบัตินักศึกษาจะได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในรายวิชาปฏิบัติการการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ปฏิบัติการการพยาบาลมารดาและทารก และปฏิบัติการการผดุงครรภ์ จากการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวทำให้นักศึกษาได้รับความรู้และได้ฝึกทักษะในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากสถานการณ์จริงทำให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นและนักศึกษามีความมั่นใจในการให้ความรู้แก่มารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Bozzette & Posner (2013) พบว่า ถ้านักศึกษาพยาบาลได้เรียนเนื้อหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในหลักสูตรที่เรียนจะทำให้มีความรู้เพียงพอที่จะส่งเสริมให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่านักศึกษามีคะแนนความรู้ในการจัดการกับปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่น้อย สอดคล้องกับการศึกษาของ Ahmed, Bantz & Richardson (2011) ที่พบว่าในการจัดการเรียนการสอนควรเน้นทักษะการจัดการกับปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่มีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วยความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการจัดการกับปัญหาที่พบบ่อยในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทั้งภาคทฤษฎีและในการจัดประสบการณ์ทางคลินิกจะทำให้นักศึกษาได้รับความรู้เพิ่มขึ้นและสามารถนำความรู้ที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้ (Ahmed & ElGuindy, 2011; Watkins & Dodgson, 2010) นอกจากความรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ปัจจัยอื่นที่มีความสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่คือ ทักษะเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

2. ทักษะในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะมีผลต่อสมรรถนะในการสนับสนุนช่วยเหลือมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่านักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ahmed & ElGuindy (2011) พบว่านักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรีมีทัศนคติในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระดับปานกลาง โดยทัศนคติมักจะได้รับเสริมสร้างเสริมในระหว่างการฝึกประสบการณ์ในคลินิกหรือจากการจัดกิจกรรมการอภิปรายในระหว่างการเรียนในภาคทฤษฎี (Showalter, 2012) อาจจะเป็นเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาในภาคทฤษฎีส่วนใหญ่เป็นการบรรยายจึงทำให้นักศึกษายังขาดการวิเคราะห์และการสอดแทรกทัศนคติที่ดีในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งการฝึกในคลินิกที่มีการอภิปรายประเด็นปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และลักษณะของพยาบาลที่เป็นตัวแบบในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จะมีผลต่อทัศนคติที่ดีให้กับนักศึกษาพยาบาลในขณะที่ฝึกปฏิบัติในคลินิก (Bozzette & Posner, 2013) นอกจากนี้ระยะเวลาในการปฏิบัติงานหรือประสบการณ์มีผลต่อทัศนคติ (Hellings & Howe, 2000) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุพรรณิการ์ ปานบางพระ และ พรรณรัตน์ แสงเพิ่ม (2556) พบว่า ระยะเวลาในการทำงานของพยาบาลในหน่วยทารกแรกเกิดทำให้มีโอกาสได้รับประสบการณ์ความสำเร็จในการช่วยเหลือการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจและความรู้สึกที่ดีต่อการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ นอกจากนี้จากการศึกษาของ Ahmed & ElGuindy (2011) พบว่า ในการจัดประสบการณ์ทางคลินิกหรือการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาที่ยังขาดการให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เนื่องจากข้อจำกัดในระยะเวลาการฝึกปฏิบัติและประสบการณ์อื่นๆที่นักศึกษาจำเป็นต้องได้รับค่อนข้างมากตามข้อกำหนดของหลักสูตร จะเห็นได้ว่าเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นเพียงเนื้อหาที่แทรกอยู่ในรายวิชาต่างๆ โดยไม่มีการเรียนการสอนเป็นรายวิชาเฉพาะ ซึ่งอาจทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ไม่ต่อเนื่อง ครบถ้วนและไม่ลึกซึ้งเพียงพอ นอกจากนี้จำนวนชั่วโมงในการฝึกปฏิบัติค่อนข้างน้อย ทำให้โอกาสที่จะฝึกปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความชำนาญหรือเพิ่มพูนประสบการณ์ที่ดีของนักศึกษาพยาบาลน้อยตามไปด้วย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่พบว่าไม่มี ความสัมพันธ์กันซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุพรรณิการ์ ปานบางพระ และ พรรณรัตน์ แสงเพิ่ม (2556) พบว่า ความรู้กับ ทัศนคติของพยาบาลในโรงพยาบาลเอกชนเกี่ยวกับการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ไม่สัมพันธ์กัน โดยที่ปัจจัยที่มีผลต่อ ทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่คือการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในด้านประโยชน์ของนมแม่ได้แก่ ทำให้มารดาได้ใกล้ชิดกับลูกมากขึ้นป้องกันทารกจากการเป็นโรคทารกที่ได้รับนมแม่มีสุขภาพที่แข็งแรงกว่าทารกที่ได้รับ นมผสมและอุปสรรคด้านทัศนคติได้แก่ความรู้สึกลอยจากการให้นมแม่ในที่สาธารณะหรือมีการไหลของน้ำนมเปื้อนเสื้อผ้า การ ขาดการมีส่วนร่วมของสามีและการที่มารดาต้องใช้เวลามากในการอยู่กับลูก (McCann et al., 2007) นอกจากนี้ความเชื่อเกี่ยว กับ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แบบอย่างการสนับสนุนและทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของบุคลากรรอบข้างมีผลต่อทัศนคติ ที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (Dodgson & Terrant, 2007) จากการศึกษาครั้งนี้เมื่อพิจารณาความรู้ในแต่ละด้านได้แก่ ประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อทารก ประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อมารดา กลไกการสร้างและการหลั่งน้ำนม การปฏิบัติตัวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทุกด้านอยู่ใน ระดับดี และเมื่อพิจารณาทัศนคติในแต่ละด้านพบว่าประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อมารดาและทารก ประโยชน์ของ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อเศรษฐกิจและสังคมและการสร้างความมั่นใจแก่มารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับดีแต่ ปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับน้อยอาจเนื่องจากนักศึกษาได้รับรู้จากประสบการณ์ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วย นมแม่โดยเฉพาะในปัญหาต่างๆ บางส่วนยังไม่ได้รับการแก้ไขที่จะทำให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ การศึกษาของ สุขภินุช สังขสุวรรณ, จิรารัตน์ จินวัฒน์ และ รังสิณี พูลเพิ่ม (2556) พบว่า นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้เรื่องการ เลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นครั้งแรก แม้ว่าจะได้รับการบรรยายประกอบการสาธิตและการทดลองฝึกปฏิบัติร่วมกับได้รับบทเรียน คอมพิวเตอร์ไปศึกษาด้วยตนเองได้พอเท่าที่ต้องการ แต่ในการปฏิบัติการพยาบาลที่มีคุณภาพดี ต้องอาศัยประสบการณ์ในการ พยาบาลด้วย ซึ่งนักศึกษาพยาบาลยังเป็นผู้ที่มีประสบการณ์น้อย จึงยังไม่สามารถแก้ปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่าง ครอบคลุม

ดังนั้นการพัฒนานักศึกษาให้สามารถส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จึงควรเริ่มตั้งแต่การให้ความรู้และสร้างทัศนคติที่ดี เพื่อให้นักศึกษามีความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งจะนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการ ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาพบว่าคะแนนทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับปานกลาง จึงควรมีการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่สร้างเสริมทัศนคติของนักศึกษาในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน รายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อให้นักศึกษามีความมั่นใจในการส่งเสริมให้หญิงตั้งครรภ์และมารดาหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วย นมแม่ได้ถึงแม้ว่าเป็นการยากที่จะสอดแทรกเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพิ่มขึ้นในหลักสูตรการเรียนการสอน ในระดับปริญญาตรีเนื่องจากข้อจำกัดของระยะเวลา แต่ควรมีการปรับเนื้อหาให้สั้นกระชับ มีความทันสมัยและมีความชัดเจนใน แต่ละรายวิชาที่มีความซ้ำซ้อนทั้งในภาคทฤษฎีและการจัดประสบการณ์ในคลินิก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษารูปแบบหรือวิธีการในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มสมรรถนะให้นักศึกษามีความรู้และมี ทัศนคติที่ดีในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และติดตามผลในระยะยาว

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ วิจิตรสุคนธ์, พรรณรัตน์ แสงเพิ่ม, นันทิยา วัฒยา, สุพินดา เรื่องจิรัชฐีเยร, และสุดาภรณ์พยัคฆ์เรือง. (2554). *การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่*. กรุงเทพฯ : พีริ-วัน.
- คณะอนุกรรมการจริยธรรม สภาการพยาบาล. (2551). *แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติการพยาบาลตามจรรยาบรรณวิชาชีพ (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: จุดทอง.
- สุขภินุช สังฆสุวรรณ, จิรารัตน์ จินวัฒน์, และรังสิณี พูลเพิ่ม. (2556). ผลของการสอนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อความรู้ สมรรถนะแห่งตนและการปฏิบัติการพยาบาลมารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของนักเรียนวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 14(3), 133-141.
- สุพรรณิการ์ ปานบางพระ, และ พรรณรัตน์ แสงเพิ่ม. (2013). ความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริม การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ในโรงพยาบาลเอกชน. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 31(1),70-79.
- Ahmed, A. & ElGuindy,S. R. (2011). Breastfeeding knowledge and attitudes among Egyptian baccalaureate students. *International Nursing Review*, 58(3), 372-378.
- Ahmed, A., D. Bantz, D. &Richardson, C. (2011). Breastfeeding knowledge of university nursing students. *The American Journal of Maternal/Child Nursing*, 36(6), 361-367.
- American Academy of Pediatrics. (2005). Breastfeeding and the use of human milk. *Pediatrics*, 115(2), 496-506.
- American College of Obstetricians and Gynecologist. (2007). *Breastfeeding: Maternal and infant aspect*. Retrieved February 3, 2014, from www.oumedicine.com/docs/adobgynworkfiles/acogclinreviewbfgd2007.pdf?sfvrsn=2.
- Bernaix, L.W. & et al. (2010). Success of an educational intervention on maternal/newborn nurses' breastfeeding knowledge and attitudes. *Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing*, 39(6), 658-666.
- Bozzette, M.& Posner, T.(2013).Increasing student nurses' knowledge of breastfeeding in baccalaureate education. *Nurse Education in Practice*, 13(3), 228-233.
- Davis, L. L. (1992). Instrument review: Getting the most from a panel of experts. *Applied Nursing Research*, 5(4), 194-197.
- Dodgson, J. E. & Tarrant, M. (2007). Outcomes of a breastfeeding educational intervention for baccalaureate nursingstudents. *Nurse Education Today*, 27(8), 856-867.
- Hellings, P. & Howe, C. (2000). Assessment of breastfeeding knowledge of nurse practitioners and nurse-midwives. *Journal of Midwifery and Women's Health*, 45(3), 264-270.
- McCann, M. F., Baydar, N. &Williams,R.L. (2007). Breastfeeding attitudes and reported problems in a national sample of WIC participants. *Journal of Human Lactation*, 23(4), 314-324.
- McLaughlin, M., Fraser, J., Young, J. & Keogh, S. (2011). Pediatric nurses' knowledge and attitudes related to breastfeeding and the hospitalized infant. *Breastfeeding Review*, 19(3), 13-24.

- National Statistic Office. (2013). *Major findings of multiple indicator cluster survey 2012*. Bangkok: Text and Journal Publication.
- Register, N. & et al. (2000). Knowledge and attitudes of pediatric office nursing staff about breastfeeding. *Journal of Human Lactation*, 16(3), 210-215.
- Scott, J. A., Binns, C. W., Oddy, W. H. & Graham, K. I. (2006). Predictors of breastfeeding duration: Evidence from a cohort study. *Pediatric*, 117(4), 646-655.
- Showalter, D. A. (2012). Formation of breastfeeding attitudes among nursing students. *Clinical Lactation*, 3(2), 69-74.
- Spatz, D. L. (2010). The critical role of nurses in lactation support. *Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing*, 39(6), 499-500.
- Spear, H.J. (2006). Baccalaureate nursing students' breastfeeding knowledge: A descriptive survey. *Nurse Education Today*, 26(6), 332-337.
- Watkins, A. L. & Dodgson, J. E. (2010). Breastfeeding educational interventions for health professionals: A synthesis of intervention studies. *Journal for Specialists in Pediatric Nursing*, 15(3), 223-232.
- World Health Organization (WHO)/United Nations Children's Fund (UNICEF). 2009. *Baby-friendly hospital initiative revised updated and expanded for integrated care*. Retrieved September 8, 2014. from www.unicef.org/french/nutrition/files/BFHI_2009_s3.slides.pdf

Translated Thai References

- Ethical Thailand Nursing Council Committee. (2008). *Guideline for promoting professional codes of ethics in nursing practice (Revise)*. Bangkok: Judthong. [in Thai]
- Panbangpra, S. & Sangperm, P. (2013). Knowledge, Attitude, and Practice of Breastfeeding Promotion among Nurses in Private Hospitals. *Journal of Nursing Science*, 31(1), 70-79. [in Thai]
- Sankasuwan, S., Jeanwathana, J. & Poonperm, R. (2013). Effects of breast feeding teaching on knowledge, self-efficacy and breast feeding nursing care of The Royal Thai Army nursing students. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, (14)3, 133-141. [in Thai]
- Vichitsukong, K., Sangperm, P., Watayu, N., Ruangjiratain, S. & Payakkaraung, S. (2011). Breastfeeding. Bangkok: Pre-One. [in Thai]